Boet-zangen ter gelegenheid en gedachtenis van den geduchten water-vloed des jaars MDCCXCIX

Adrianus Mandt

bron
Adrianus Mandt, *Boet-zangen ter gelegenheid en gedachtenis van den geduchten water-vloed des jaars MDCCXCIX*. Johannes van der Wal, Gorinchem 1799

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mand013boet01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

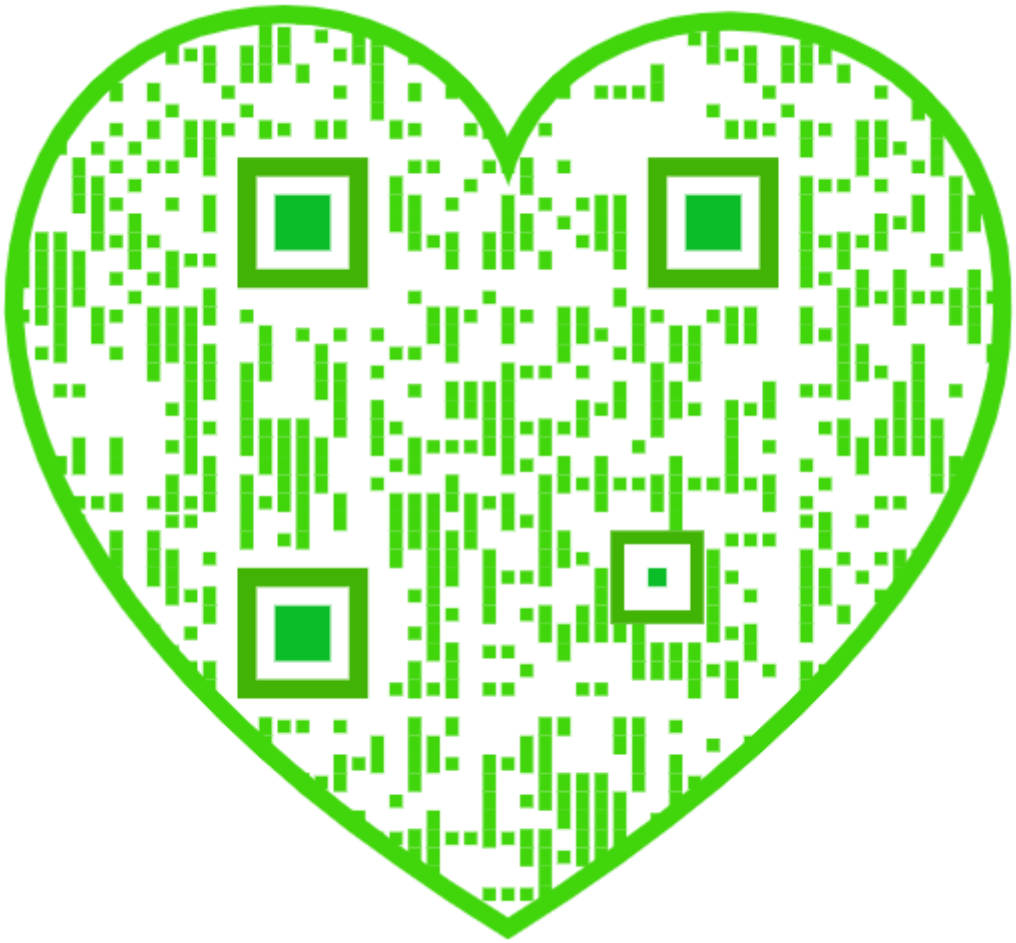

HEERE! - door uwe grimmigheid worden verschrikt. - Gy stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelyke [zonden] in het licht uwes aanschyns. - Wie kent de sterkte uwes toorns, en uwe verbolgenheid, naar dat Gy te vreezen zyt? -
MOZES.

Eerste zang,
Het treur-toneel van den vloed.

Aanbiddelijke Majesteit!
Die, op den vryen wenk van onbegrensd vermoogen,
Door 't ongemeeten ruim der wyde hemel - boogen,
Den teugel van 't heel- al bestuurt, met wys beleid;
Deeze aarde, een stip van uwe werken,
Doet Ge ook het grootsch bestek van magt en goedheid merken,

Dan stroomt weldaadige overvloed,
Daar Ge uwen voet- stap zet, door keur van zegeningen,
En doet het dankbaar hart, op blyden lof - toon, zingen;
Dan treedt, op hoog bevel, de bleeke tegenspoed
Voor 't vlammend oog der Godheid heenen,
En wisselt vreugde - zang met naar geklag en weenen.

Uw goedheid, door onze euveldaên,
Op 't onbeschaamdst getergd, slaat dan aan 't straffend wreeken,
Gebiedt al 't schepseldom voor 't hoogste recht te spreeken;
De bittere alssem-vrucht van 't schendend God-versmaên;
Daar langmoed, door het zondig woelen
Getart, ons 't bang gevaar al golvend toe doet spoelen. -

Myn zuchtend, schuldig Vaderland!
Gewaarschouwd, door een reeks van wel-verdiende plaagen,
Die 't merk van strenger straf, op 't dreigend voorhoofd, draagen,
Hoe deerlyk is uw lot, hoe veeg is thands uw stand;
Wil God, door 't scholpend nat der stroomen,
Uw vuigen wrevelmoed ellendig om doen koomen. -

't Zo vast bevloerde water - vak,
Dat op zyn yz'ren rug de zwaarste lasten duld'de,
En 't warm gevoel van 't hart met kouden schrik vervulde,
Wen 't yslyk ys-gevaarte aan duizend stukken brak,
Gedrukt door 't zwaar gewigt der zonden,
Om 't stugge zondaars- hart Gods wraak- roê aan te konden,

Uw RHIJN en MAAS, uw LEK en WAAL,
Uw IJSSEL rukken aan om vaderlandsche streeken,
Hoe zwaar bedykt, bedamd, ter borst - weer in te breeken;
Geen hei- of krib- werk helpt, noch stelt der woede paal;
Terwyl een winter- storm van 't westen,
Met donderend gebrul, verschrikt en veld en vesten.

De vloed voert vaste dammen heen,
En rukt de dyken los, gebeukt door zwaare schollen,
Die tuim'lend tegen hen, en op hun kruinen rollen;
De vloed herschept het land, het grazig land, in zeen;
De koren- akker ligt verdronken;
Daar 't bezig kouter ploegde, is de aarde als weggezonken.

Zelfs dichte bosschen worden vlot,
Gevoerd door vlottend IJs; wie kan die magt weêrstreeven,
Die in haar vuisten voert den dood van 't veege leven?
Ja; de Almagt spreekt, ô ja! op deezen vloed is God.
Veel-jaarige eiken, hooge dennen
Bezwijken voor 't geweld, dat hollend aan koomt rennen.

Daar zwicht, en vlucht een laage stulp,
Van haaren grond gesneên; ginds vallen hooger daken,
Met kletterend gedruis, die soms het voor-tuig maaken
Voor zwemmend ongeluk, dat vruchtloos schreide om hulp;
Daar houdt het woest geklos der golven
Het weggevoerde vee in haaren vloed bedolven.

Hier zit verkleumde en bange vrees,
Door honger uitgeput, op tak en top der boomen;
Daar doet haar 't wagg'lend dak het schriklyst noodlot schroomen,
Dat aan het kloppend hart den hollen afgrond wees;
Ginds scheurt de band der echtelingen
Van één, in 't bruischend schuim van gryze water-kringen.

De gade zoekt zyn wedergaê,
De wedergaê heur vriend, aan haaren schoot ontdraagen;
Dan ach! het zwalpend meir was doof voor 't kermend klaagen.
Zelfs 't zuigend wichtje wacht vergeefsch op lyfs genaê;
't Geschommeld wiegje, weggedreeven
Op 't vlot des wreeden vloeds, ziet 't schreiend kindje sneeven.

't Van een gereeten ouder - hart
Beweent 't ontroofde kroost, met rood- bekreetene oogen;
De wees zyn hulp en troost, hem door den stroom onttoogen,
En klaagt der weezen God het bitter van zyn smart.
De vaale dood ontziet geen standen,
Nu hy, op 't hollend ros, het menschdom aan koomt randen.

Het loeiend rund, op dam en dyk,
Verwyt, door 't schor geluid, den sterveling zyn schulden,
Die 't dryvend Nederland met schrik en ramp vervulden
't Berooide land- volk zoekt, in deezen nood, zynwyk
By 't medelydend hart der braaven,
Die naakte leden kleên, en hongerende armoê laaven.

De Steên, door 't bulderend kartouw,
En 's dorpelings gelui ontzet, zien om haar wallen
Een baare zee op beer, op hoofd, en haven vallen;
En Gy, myn GORINCHEM! gedreigd met ramp en rouw,
Dan nog op 't duurst aan God verbonden,
Kunt ook zyn moogenheên aan 't nageslacht verkonden.

Zyn liefde, door U lang verbeurd,
Spreekt tot U, in de taal van donderend geklater;
Zyn roede wenkt U toe, door wind, door ijs en water;
Och! hoor; God spreekt tot U... zo niet, myn hart betreurt
Uw lot in 't lot der wisselingen,
Belust om 't vlekloos recht, en de eer van God te zingen.

Deeze Zang kan gezongen en gespeeld worden op de wyze, gesteld op het Lied van den Heere SCHUTTE, getyteld de verbranding der eigenliefde, *door L. Frischmuth* 2 deel pag. 153.

Tweede zang.
Gods rechtvaardigheid in den vloed ge-eerbiedigd.

Hoe gloeit een blos op 't somber aangezicht,
Bevalling schoon der Godsvrucht van den Christen,
Wiens ootmoed voor Gods troon geboogen ligt;
Nu 't water- heir met Neêrlands trots moet twisten,
Bepleiten 't recht der Godheid, door de zonden,
Na gunst op gunst, zo lang, zo stout geschonden.

Ja; ed'le schaamte, in 't neêrgeslagen oog,
Spreekt, op den toon van schuld - belydend klaagen;
Langmoedig God! myn Vaderland, zo hoog
Aan U verplicht, voelt billyk uwe slagen;
Myn Vaderland, by 't gonzend slaan der golven,
In 't ruischend diep der zonden - zee bedolven.

Geen tegenweer begrenst den woesten vloed
Van euvel-daên, die over de oevers stroomen,
En, door den storm van driesten wrevel- moed,
Gestuuwd, ten top van schaamteloosheid koomen.
's Lands ranke hulk, door zulk een vloed gedreeven,
Dreigt onverhoeds op blinde klip te sneeven.

't Gevoelloos hart, gewoon den bliksem- schicht
Der wraake, is doof voor 't ratelend gedonder
Van u we stem, waar voor de menscheid zwicht,
Van uwe stem, van boven en van onder.
Uw toorne- gloed, in laaie vlam aan 't blaaken,
Kan 't ys-kout hart des euvelmoeds niet raaken.

En, schoon al de angst het oog naar boven beurt,
En 't lichaam buigt, in drang van tempel - schaaren;
Waar is de man, die eigen schuld betreurt,
In bangen nood van dreigende gevaaren,
Als de oorzaak van de rampen, die ons treffen,
En 't rouwig hart ten hemel op wil heffen?

Ja; zelf - belang beklaagt geleeden schaê,
's Lands zwakken staat, en uitgeputte schatten;
Dan ongezind tot 't roepen om genaê,
Volhardt het hart in murmureerend pratten.
's Lands Schild en Schut, 's lands Redder wordt vergeeten;
Thands op den stoel van 't hoog gericht gezeten.

Uw naam, en dienst, uw Euangelij- woord
Durft ongeloof stoutmoedig aan te vallen;
Gods - last'ring zelfs wordt ongemoeid gehoord;
De vyand, stormt op *Salems* sterkte en wallen;
Myn Rots en Rust, myn Heiland wordt bestreeden,
Door 't valsch vernuft van een gewaande reden.

Zyn Godheid, zoen, zyn Midd'laar- liefde en magt,
De troost en de eer der waare Godgezinden,
Wordt, in de taal van laagen trots, veracht,
Ten spyt van hun, die by Hem schuil - plaats vinden;
Ja; 't kruis - geloof, en 't nauwgezet geweeten
Voor mymery en dweep - zucht uitgekreeten.

De graauwheid ligt gespreid op 't zuchtend land;
Daar dartelheid zich tooit in praal - gewaaden,
By oud en jong, by allen rang en stand,
Die wulpsche drist, en 't ydel hart verraaden;
En de oude trouw, de rust en lust van 't leven,
Wordt, op dien stroom, van Batoos erf gedreeven.

De heilige eer, aan 't ouderlyk gezag
Zo naauw gehuuwd, van 't kinder - hart geweeken.
Van 't stugge hart, ontaart, van dag op dag,
Tot onbescheid, en wrev'lig tegenspreeken;
Hoe wrange vrucht wacht Neêr lands tuin vanloten,
Uit zulk een grond, van zulk een stam gesprooten!

De twist - harpy rukt aan met snelle vlucht,
En slaat verwoed roofzieke klaauw en tanden,
Daar lieve vreê, en magtige eendragt zucht,
Der veege rust in trillende ingewanden;
Nu eigenbaat en wrok, als graage gieren,
Zo tuk op buit, om onze welvaart zwieren.

't Ontuchtig hart brengt willige offers aan
Der afgodes van ongetemde lusten,
Die drieste hand aan 't huuwlyks outer slaan,
En 't rein gevoel der onschuld stout ontrusten;
Ja; de eerbaare eer wordt, door de vuilste zonden,
Voor 't alziend oog, vertreeden en geschonden.

't Meineedig rot, en snoode oneerlijkheid,
Door logen - lust en laster aangedreeven,
Daar waarheid - min haar deerlijk lot beschreit,
Verrukt den steun van 't veilig samen - leeven;
En goud - zucht spilt te rustloos haare uuren
Om woeker - winst uit 's naastens schaê te puuren.

De Godsvrucht treurt bij de onverschilligheid
Van 't grooter gros, in plechtig God - vereeren,
Door twist gekweekt, door onkunde uitgebreid;
Als kon het God, zijn gunst en hulp ontbeeren.
Verharding slaapt, bij gierende onweêr - winden,
Die kiel én schat van 't Vaderland verslinden.

ô Zwart taf' reel van Neêrlands laagen staat,
Gevaar en schuld, geschetst met flaauwe trekken
Van 't diepst verval, en 't zo misvormd gelaat,
Die 't denkend hart een zorg'lijkst uitzicht wekken!
Ja; vlekloos God! wij zijn uw gramschap waardig;
Onze is de schuld; uw vonnis is rechtvaardig.

Al steldet ge ons, als 't grouwlijk *Adama*,
't Ontmenschte *Zeboïm* voor 't oog der volken,
Bij 't lang verdiend ontzeggen van genaê,
Ten brakken grond, en gloênde zwavel - kolken;
Het wroegend hart moest 't billijk oordeel prijzen,
En 't streng gericht de schuldige eer bewijzen.

Dan och! verschoon, verschoon, genadig God!
Slaa op ons neêr een oog van vrij ontfermen;
Verhoor 't geroep, dat, bij ons deerlijk lot,
Voor uwen troon ootmoedigst aan blijft kermen.
Verhoor, om 't zoen van uwen Zoon, ons smeeken;
En mogt zijn bloed ter onzer redding spreeken.

Deeze zang gaat op de wijze van den XVI *Psalm*.

Wie mag in den Hemel tegen den HEERE *geschat worden?* [*wie*] *is den* HEERE *gelyk, onder de kinderen der sterken? - God is grootelyks geducht in den raad der heiligen, en vreeslyk boven allen, die rondom Hem zyn. - ô* HEERE, *God der heirschaaren! wie is, als Gy, grootmagtig, ô* HEERE? *en uwe gerechtigheid is rondom U. - Gerechtigheid en gerichte zyn de vastigheid van uwen troon; goedertierenheid en waarheid gaan voor uw aanschyn henen.*
E T H A N.

Derde zang.
De dankende en biddende christen bij de verlossing van den vloed.

Hoe vloeit myn oog van dankb're traanen;
Daar liefde en mast den doortocht baanen
Voor vloed en ys, die zeewaard vliên;
Uw liefde en magt, ô God der goden!
War voor wel eer de wat'ren vlooden,
Toen ge ons uw trouw en hulp deedt zien.

ô Ja! aanbidlyk mededoogen,
Met onzen veegen stand bewoogen,
Bedwingt het golvend element.
Getergde gunst stelt dam en dyken,
Die voor geen vloed of ys bezwyken;
Een gunst, die perk noch paalen kent.

In 't woên des storms, en 't slaan der baaren,
In 't dreigend barnen der gevaaren,
Riep Neêrlands God tot zonden - leed.
Die lok-stem was de galm der slagen,
Op dat berouw naar God zou vraagen,
Naar God, tot 's zondaars heil gereed.

Gy naamt het reuk-werk der gebeden,
Die eigen schuld voor U beleeden,
ô Vader! in ontferming aan;
Daar de ootmoed van uw gunstelingen
De roede U uit de hand mogt wringen,
En U beletten voord te slaan.

Dat reuk - werk, door 't geloof ontstooken,
Mogt op den gouden altaar rooken
Van 's Heilands zoen, voor uwen troon;
Dat reuk - werk van aanhoudend smeeken
Kon U het vader- harte breeken,
Om 't offer van uw grooten Zoon.

De hooge schennis van uw rechten
Deed uwe wraak het pleit beslechten,
Door proeven van geduchte magt.
Uw heiligheid, die 't kwaad moet haaten,
Kon ons ten prooi der golven laaten;
Dan heeft uit liefde ons leed verzacht

Och! mogten wy in tyds beseffen,
Dat strenger straf ons land zal treffen,
Wen zonden - lust uw roê versmaat.
Ocht! dat de redding, thands beweezen,
Ons deed uw ongenoegen vreezen;
Eer feller geessel - roede ons slaat.

Geef, dat uw liefde ons hart verteder';
Breek hoogtens af; werp sterktens neder;
Dring door den stugsten tegen - stand;
Buig, buig den trots van 's vyands wallen;
Doe zondaars voor uw heil - stoel vallen,
By 't kussen van uw slaande hand.

Laat uw genade - vloed, met stroomen,
Op Neêrlands dorren akker koomen,
Door Pinkster - wind van woord en Geest;
Mogt deeze rijke vruchten draagen,
Waar van uw Godlyk welbehaagen
De bloem voor 't dankend outer leest.

Leer ons den zonden - vloed te duchten;
Die zegen - stroomen tegen vluchten,
Waar op het eeuwig veilig is.
Doe, door dien wind, den storm bedaaren,
Den vloed van snoode driften vaaren
Ten poel van helsche duisternis.

Daal, met uw troost, in bange harten,
Die, by 't gevoel van schaade en smarten,
U klaagen hun gemis en nood.
Vergoed 't verlies, door heil- geschenken;
Doe hen aan 't veilig vluchten denken
Naar JEZUS, 't leven in den dood.

Gun ons eens vrolyk adem - haalen,
By 't middag - licht der zonne - straalen
Van uw bevredigd aangezicht.
Uw zegen stroom' door 's lands belangen;
En doe U de eer en dank ontvangen,
Aan uwen naam en dienst verplicht.

Deeze zang is gesteld op de wyze van ô Kersnacht *enz. of op die, welke* L. Frischmuth *vervaardigd heeft voor het lied van den Heere SCHUTTE, genoemd* bittere klagte van een ziel *enz. 2 deel pag.* 170.

[Variatie eerste zang]

De zes volgende Coupletten van den eersten Zang kunnen, ter betere veldoening aan de Regels der Muzyk, dus veranderd worden.

Eerste Couplet.

Aanbiddelyke Majesteit!
Gy heerscht, op vryen wenk van onbegrensd vermoogen,
Door 't ongemeeten rond der wyde hemel - boogen;
Den teugel van 't heel - al stiert Gy, met wijs beleid.
Deeze aarde, een stip van uwe werken,
Doet Ge ook het grootsch bestek van magt en goedheid merken.

Vierde Couplet.

Gij werd, mijn fchuldig Vaderland!
Gewaarschouwd, door een reeks van wel-verdiende plaagen,
Die 't merk van strenger straf, op 't dreigend voorhoofd, draagen.
Hoe deerlijk is uw lot; hoe veeg is thands uw stand;
Wil God, door 't scholpend nat der stroomen,
Uw vuigen wrevelmoed ellendig om doen koomen.

Vyfde Couplet.

't Zo vast-bevloerde water-vak,
Wen 't, op zijn ijz'ren rug, de zwaarste lasten duld'de,
Het warm gevoel van 't hart met kille vrees vervulde;
Dat ijslijk ijs gevaarte aan duizend stukken brak,
Gedrukt door 't zwaar gewigt der zonden,
Om 't stugge zondaars-hart Gods wraak-roê aan te konden.

Negende Couplet.

Daar zwicht en vlucht een laage stulp,
Van haaren grond gesneên; ginds vallen hooger daken,
Die zwemmend ongeluk soms 't roerloos voertuig maaken.
Des landmans have en hoev' ziet vruchtloos uit om hulp;
Nu 't woest geklots der slaande golven
Zijn weggevoerde vee houdt in haar vloed bedolven.

Tiende Couplet.

Hier zit verkleumde en bange vrees,
Door honger uitgeput, op tak en top der boomen;
Daar doet haar 't wagg'lend dak het schriklijkst noodlot schroomen.
Wen 't kletterend gedruis den hollen afgrond wees,
Werd ginds de band der echtelingen
Van een gescheurd, in 't schuim van grijze water-kringen.

Twaalfde Couplet.

't Van een gereeten ouder - hart
Beweent 't ontroofde kroost, met rood bekreeten oogen;
De wees zijn hulp en troost, hem door den stroom onttoogen.
Elk klaagt der slaande hand het bitter van zijn smart.
De vaale dood ontziet geen standen;
Nu hij, op 't hollend ros, het menschdom aan koomt randen.

Muzyk - kundigen, ten welker gevalle deeze verandering allen gemaakt werd: (want anders kunnen de Coupletten, zo als ze eerst gesteld zyn, blyven;) zullen de reden der zelve ontdekken, by 't slot van elk eenen derden regel; daar hier, volgends 't Muzyk, door L. Frischmuth *gecomponeerd, eene wachting, en dus, ten minsten, een vol - zin gevorderd wordt; gelyk in de negen overige Coupletten is waargenoomen.*

Men houde, by 't zingen en speelen der drie zangen, in 't oog, dat de zachte e, *welke in de volgende vocaal, of klink-letter insmelt, moet achterwegen gelaaten worden.*